

chất lượng" cho toàn thể cán bộ công nhân viên của cơ sở GD TCCN đó. Có ba điểm mấu chốt ở đây là: (i) Nhà quản lí (tập trung ở người hiệu trưởng) chịu trách nhiệm tới hơn 90% về những vấn đề liên quan đến chất lượng đào tạo của nhà trường; (ii) Mọi người và mỗi người (giáo viên, học sinh, cán bộ quản lí, công nhân viên) đều có ý thức tự nguyện, tự giác tham gia tích cực vào hoạt động quản lí chất lượng đào tạo; (iii) Mỗi ngày, mỗi buổi cải thiện một chút ít chất lượng dạy và học, chất lượng phục vụ, hỗ trợ cho hoạt động dạy và học - hoạt động chính yếu nhất của cơ sở đào tạo, một cách thường xuyên, liên tục.

3. Về việc xây dựng hệ thống đảm bảo chất lượng trong GD TCCN

Khi chuyển sang cơ chế thị trường, mối quan hệ giữa khách hàng và người sử dụng trở nên đa dạng hơn. Do quán tính của cơ chế cũ, nhiều cơ sở GD TCCN chưa điều chỉnh kịp thời mối quan hệ quản lí ở tầm vĩ mô của hệ thống cũng như ở tầm vi mô, từ đó xuất hiện một hố ngăn cách giữa đào tạo và sử dụng, chất lượng đào tạo còn thấp và bất cập, nhiều người tốt nghiệp không hoặc ít thỏa mãn được yêu cầu của người sử dụng lao động.

Việc xây dựng hệ thống đảm bảo chất lượng trong hệ thống cũng như trong từng cơ sở GD TCCN là hết sức cấp bách hiện nay để nâng cao chất lượng GD TCCN.

3.1. Xây dựng hệ thống đảm bảo chất lượng trong hệ thống GD TCCN

Trước hết cần phải tập trung vào hai vấn đề tối quan trọng sau:

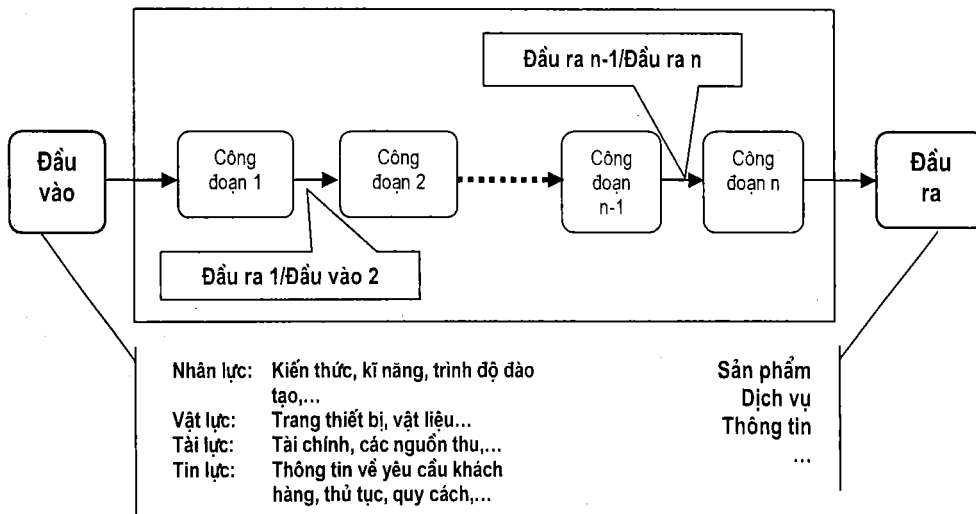
- Xây dựng hệ thống kiểm định và uỷ nhiệm (accreditation and authorisation) đối với các cơ sở GD TCCN (bao gồm cả kiểm định chương trình đào tạo - Program accreditation). Lâu nay, ở nước ta thường xuất hiện thuật ngữ "kiểm định chất lượng" với 9-10 tiêu chí dường như đã dẫn đến sự hiểu lầm nhất định. Thực chất của kiểm định thể hiện ở đối tượng của kiểm định, đó là các điều kiện đảm bảo chất lượng chứ không phải là bản thân chất lượng. Nhiều người lầm tưởng rằng bất cứ một cơ sở GD nào đó được kiểm định thì đều được coi là cơ sở đào tạo có chất lượng. Điều đó thật là sai lầm, càng sai lầm nghiêm trọng khi cơ sở đó sau khi được công nhận và "dán nhãn" nhưng lại không có hệ thống quản lí đảm bảo chất lượng, nhất là ở khâu tổ chức và quản lí quá trình đào tạo theo đúng yêu

cầu, các điều kiện và nguồn lực không được khai thác có hiệu quả thì chắc chắn sản phẩm - người tốt nghiệp ra trường không thể có chất lượng như mong đợi được.

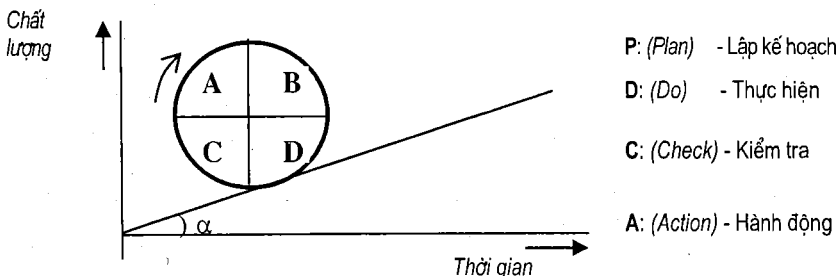
- Xây dựng hệ thống tiêu chuẩn nghề, kiểm tra đánh giá và cấp văn bằng chứng chỉ quốc gia. Như trên đã đề cập,

hiện nay ở nước ta chưa có bất cứ một bộ tiêu chuẩn nghề và tiêu chuẩn đào tạo nào mang tính quốc gia cho hệ thống GD TCCN. Văn bằng chứng chỉ (VBCC) trong GDNN nói chung, GD TCCN nói riêng hiện nay do Hiệu trưởng, Giám đốc các cơ

Hình 2: Chuỗi các công đoạn trong quá trình sản xuất - dịch vụ (Trích theo /3/

Hình 3: Chu trình quản lí của Deming /4/

sở GD TCCN được sự uỷ nhiệm của Bộ trưởng GD-ĐT kí và cấp cho người tốt nghiệp với phôi VBCC do Bộ, Sở phát hành. Tuy nhiên, các VBCC đó được cấp theo chuẩn chất lượng riêng, người tốt nghiệp được kiểm tra đánh giá bởi các phương pháp và công cụ riêng của từng cơ sở GD TCCN, không có giá trị công nhận đối với người sử dụng lao động trong cả nước. Điều đó gây nhiều bất lợi không những cho người học mà cho cả người lao động nói chung cũng như người sử dụng lao động, nhất là trong giai đoạn hiện nay, khi nước ta hội nhập quốc tế, chuẩn bị gia nhập WTO. Vì vậy cần gấp rút xây dựng hệ thống này. Một ví dụ hết sức sinh động là Ngành Du lịch đã có hệ thống này tập trung ở "Hội đồng cấp chứng chỉ nghiệp vụ du lịch quốc gia", hệ thống này có thể được nhân rộng ra các lĩnh vực ngành nghề khác.

3.2. Xây dựng hệ thống đảm bảo chất lượng trong từng cơ sở GD TCCN

Hệ thống đảm bảo chất lượng trong từng cơ sở GD TCCN cần bao quát được mọi hoạt động, mọi khâu của nhà trường, trước hết cần đặc biệt chú ý tới các khâu then chốt sau:

- *Xây dựng chiến lược chất lượng của nhà trường TCCN:*

Trong thực tế, các cơ sở GD TCCN cũng đều có triết lí và phương thức quản lí chất lượng của riêng mình. Tuy nhiên, các hình thức này còn thiếu tính hệ thống và chưa có cơ sở khoa học vững chắc. Việc hệ thống hóa và hoàn chỉnh hệ thống quản lí chất lượng hiện nay trong mỗi cơ sở đào tạo thành một "hệ thống đảm bảo chất lượng" là bước đầu tiên cần làm. Trong hệ thống này, mọi khâu, mọi hoạt động đều cần được mô tả bằng văn bản cụ thể rõ ràng, dễ hiểu, dễ thực hiện, dễ theo dõi đánh giá. Khi có chiến lược về chất lượng, cần phổ biến rộng rãi để toàn bộ cán bộ, công nhân viên nhà trường quán triệt, sau đó huấn luyện họ, thể chế hóa để mọi người thực hiện một cách nghiêm túc và tự giác.

- *Phát triển chương trình đào tạo TCCN*

Trước hết, nhà trường cần xây dựng được quy trình và những thủ tục đủ tin cậy để đảm bảo có sự phù hợp tối đa giữa mục tiêu đào tạo và nhu cầu sử dụng thông qua bộ phận quan sát đánh giá nhu cầu đào tạo (training needs assessment - TNA) từ phía thị trường lao động và mối liên hệ phản hồi giữa người tốt nghiệp và cơ sở đào tạo, có thể thực hiện thường xuyên các cuộc điều tra nghiên cứu theo dấu vết (tracer studies) người tốt nghiệp.

Ngày nay, đa số các cơ sở GD kĩ thuật và nghề nghiệp trên thế giới đã và đang tiến hành phát triển chương trình đào tạo theo tiếp cận đào tạo dựa trên năng lực thực hiện (Competency Based Training) có tính chất cải cách hết sức

mạnh mẽ. Đã có một số công trình nghiên cứu ứng dụng về vấn đề này (Xem /5/, /6/...) cũng như một số kết quả của một số Dự án về GD Kĩ thuật và Dạy nghề bằng vốn vay ODA do Ngân hàng châu Á ADB, JICA,... trợ giúp, chúng cần được chuyển giao áp dụng vào hệ thống đảm bảo chất lượng trong GD TCCN.

- *Quản lí quá trình ĐT trong nhà trường theo triết lí QL chất lượng toàn diện*

Đặc biệt chú ý hoạt động học tập của người học và hoạt động giảng dạy của người dạy theo những quan điểm dạy học hiện đại tập trung vào người học.

- *Xây dựng mối quan hệ đào tạo và sử dụng trong quá trình đào tạo*

Trong hệ thống đảm bảo chất lượng của nhà trường cần tìm kiếm và đưa ra được các giải pháp quản lí khả thi và có hiệu quả để có được mối quan hệ gắn kết chặt chẽ giữa đào tạo và sử dụng trước, trong và sau quá trình đào tạo.

Việc đưa một phương thức quản lí chất lượng ĐT mang tính hệ thống và có hiệu quả cao vào hệ thống GD TCCN chắc chắn sẽ đưa đến chất lượng đào tạo cao hơn nhưng lại không hề đơn giản. Nó đòi hỏi không chỉ các nhà quản lí ở cấp vĩ mô, của các nhà quản lí vi mô ở cơ sở mà còn đòi hỏi tất cả những ai liên quan đến công tác GD TCCN phải đổi mới tư duy, có tâm huyết và trách nhiệm cao đối với việc nâng cao chất lượng GD TCCN, đồng thời cần có sự chuẩn bị kĩ càng và triển khai từng bước một cách chắc chắn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Hữu Châu: *Những tiêu chí cơ bản của chất lượng GD*. Báo cáo Hội thảo quốc tế: "Đánh giá chất lượng GD: lí luận và thực tiễn", Hà Nội, 26-27/7/2005.
2. Nguyễn Đức Trí: *Quản lí quá trình đào tạo trong nhà trường*. Tài liệu bài giảng đào tạo cao học QLGD; Viện Chiến lược và Chương trình GD; Hà Nội, 2004.
3. Nguyễn Việt Hùng: *Về hệ thống đảm bảo chất lượng trong các trường trung cấp chuyên nghiệp*. Báo cáo Hội thảo khoa học: "Đánh giá chất lượng GD trung cấp chuyên nghiệp: lí luận và thực tiễn", đề tài B2004-CTGD-04; Hà Nội, 04/10/2005
4. Trường CĐ Công nghiệp HN- JICA: *Kĩ thuật quản lí chất lượng sản phẩm*; HN, 2004
5. *Tiếp cận ĐTN dựa trên năng lực thực hiện và việc xây dựng tiêu chuẩn nghề*. Báo cáo tổng kết đề tài cấp Bộ; Chủ nhiệm: Nguyễn Đức Trí; Viện NC Phát triển GD, 1996.

SUMMARY

Dealing with this issue, the following contents are presented: conception of technical secondary education, quality, management of quality, and building of quality assurance system.